

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa J.R.
przeciwko N.
Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w N.
o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 listopada 2017 r.,
na skutek dwóch skarg kasacyjnych:
powoda i strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 21 grudnia 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

**1) odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej
powoda i skargi kasacyjnej pozwanej**

**2) przyznaje radcy prawnemu M.S. od Skarbu Państwa Sądowi
Apelacyjnego w (...) łączną kwotę 675,- (sześćset siedemdziesiąt
pięć) złotych, powiększoną o należny podatek VAT, z tytułu
wynagrodzenia za udzielenie powodowi nieopłaconej pomocy
prawnej z urzędu**

3) znosi między stronami koszty postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...), po rozpoznaniu
apelacji powoda J.R. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 23 marca 2016 r. o

ochronę dóbr osobistych i zapłatę zadośćuczynienia, zmienił zaskarżony wyrok i nakazał pozwanej „N.” Spółce z o.o. w N., aby usunęła z części działki położonej w N., opisanej w wyroku, następujące ruchomości: samochody ciężarowe, ciężki sprzęt budowlany i ekspozycje reklamowe o wysokości przewyższającej dolną krawędź okien w domu powoda; zakazał pozwanej umieszczania na opisanej części działki wymienionych wcześniej ruchomości; nakazał pozwanej systematyczne sprzątanie psich odchodów z opisanej części działki; nakazał pozwanej utrzymywanie psów w sposób uniemożliwiający im przekraczanie granicy działki powoda; zasądził od pozwanej na rzecz powoda 1 000 złotych z ustawowymi odsetkami; oddalił powództwo w pozostałej części oraz apelację w pozostałej części i rozstrzygnął o kosztach postępowania. Zmieniając wyrok Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, jednakże wyprowadził z nich odmienne wnioski. Uznał, że naruszone zostały przez pozwaną wskazane w uzasadnieniu wyroku dobra osobiste powoda (art. 23 i art. 24 k.c.) oraz naruszone zostało jego prawo własności przez immisje pośrednie, określone w art. 144 w związku z art. 140 k.c. Należało się powodowi również zadośćuczynienie na podstawie art. 448 k.c.

W skardze kasacyjnej pozwana zarzuciła Sądowi Apelacyjnemu naruszenie zaskarżonym wyrokiem przepisów prawa materialnego, tj. art. 23 i art. 24 k.c. w związku z art. 144 k.c. przez ich błędną wykładnię i uznanie spełnienia przesłanek określonych w tych przepisach. Naruszenie przepisów postępowania dotyczy art. 132 § 1 i 1¹ w związku z art. 192 i art. 131 § 1 oraz art. 321 k.p.c. przez orzeczenie ponad żądanie powoda, a także naruszenie art. 232 zdanie pierwsze w związku z art. 278 § 1 k.p.c. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i oddalenie apelacji powoda, ewentualnie uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i w każdym wypadku rozstrzygnięcie o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ustanowiony z urzędu pełnomocnik powoda wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

W skardze kasacyjnej pełnomocnik powoda ustanowiony z urzędu zarzucił, że Sąd Apelacyjny naruszył zaskarżonym wyrokiem przepisy prawa materialnego, tj. art. 222 § 2 w związku z art. 144 k.c. przez ich błędną wykładnię; art. 144 k.c. przez błędną wykładnię, § 12 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1422) przez niewłaściwe zastosowanie. Naruszenie prawa procesowego dotyczy art. 233 § 1 k.p.c. przez brak kompleksowej oceny całokształtu okoliczności sprawy. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy, wskazując szczegółowo, o nakazanie jakich zachowań i zobowiązanie pozwanej chodzi, ewentualnie o uchylenie tego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z zasądzeniem w każdym wypadku kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargi kasacyjne pozwanej spółki i powoda nie mogły zostać przyjęte do rozpoznania ze względu na brak spełnienia przez obie skargi przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania pełnomocnik pozwanej powołał się na oczywistą zasadność skargi ze względu na rażące naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego i postępowania; wydał orzeczenie ponad żądanie pozwu, wobec nieskutecznego rozszerzenia powództwa, a ponadto dokonał ustaleń faktycznych nie popartych wiedzą specjalną w postaci opinii biegłego sądowego.

Nie potrzeba szerzej wykazywać, że wskazane uzasadnienie wypełnienia obowiązku zawartego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie odpowiada przesłankom, których wykazania wymaga art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Pełnomocnik skarżącej nie zauważył, że w orzecnictwie Sądu Najwyższego i w bogatym piśmiennictwie dawno zostało utrwalone i znane stanowisko co do tego, jak ma wyglądać wskazanie na rażące naruszenie prawa, widoczne na pierwszy rzut oka, bez potrzeby szczegółowej analizy przepisów prawa, żeby można uznać skargę za oczywiście uzasadnioną. Przypomina o tym powód w odpowiedzi na skargę. Strona pozwana nie spełniła

tych wymagań i przez samo uzasadnienie podstaw skargi nie mogła dowieść wystąpienia przesłanek określonych w art. 298⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

We wniosku pełnomocnika powoda o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości. Chodzi o rozstrzygnięcie, czy na gruncie art. 144 k.c. można oceniać zgodność korzystania z nieruchomości z jej społeczno-gospodarczym przeznaczeniem i ustalać stopień zakłóceń przekraczających przeciętną miarę, nie badając uprzednio zgodności zachowania właściciela prowadzącego działalność gospodarczą z decyzjami i zezwoleniami administracyjnymi, a także, jakie akty prawne należy stosować do ruchomości znajdującej się na nieruchomości sąsiedniej, będących przyczyną zakłóceń przekraczających miarę określoną w art. 144 k.c., w sytuacji orzeczenia nakazu usunięcia źródeł immisji oraz zapewnienia ochrony przed zakłóceniami na przyszłość.

Podniesione kwestie zostały uzasadnione tylko na przykładzie problemów, z jakimi spotkały się sądy rozstrzygające w niniejszej sprawie. Nie oznacza to występowania w sprawie zagadnienia prawnego o takim charakterze, że wymaga to rozważenia przez Sąd Najwyższy w postępowaniu nadzwyczajnym, jakim jest rozpatrzenie skargi kasacyjnej od prawomocnego orzeczenia sądowego. Skarżący nie przywołał żadnych poglądów doktryny ani orzecznictwa, w tym Sądu Najwyższego, które podzielałoby lub negowałoby punkt widzenia powoda. Niesłusznie stwierdza, że poruszone kwestie nie doczekały się wypowiedzi orzecznictwa, które jest bogate w sprawach o ochronę własności nieruchomości przed pośrednim oddziaływaniem nieruchomości sąsiednich, w których wykorzystywany jest art. 144 k.c. w powiązaniu z przepisami o ochronie petytoryjnej oraz z roszczeniami odszkodowawczymi, a nawet powództwem prewencyjnym, mającym podstawę w art. 439 k.c. Wątpliwości spotkały się z wyjaśnieniem we wszystkich komentarzach do prawa rzeczowego, opracowaniach systemowych oraz w monografii poświęconej analizie art. 144 k.c.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku widać, że Sąd Apelacyjny wykorzystał argumenty przywołane w dotychczasowym orzecznictwie i piśmiennictwie, prawidłowo również ocenił znaczenie decyzji administracyjnych

w zastosowaniu przesłanek określonych w art. 144 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2004 r., IV CK 454/02; z dnia 11 października 2007 r., IV CSK 264/07, OSNC-ZD 2008, nr 3, poz. 82; z dnia 30 września 2008 r., II CSK 169/08; z dnia 8 stycznia 2009 r., I CNP 82/08; Jeżeli natomiast, zdaniem powoda pewne zachowania strony pozwanej wymagają zezwoleń lub innych postaci decyzji administracyjnych, to należy ich wymagać od odpowiednich organów administracji państwowej lub samorządowej. W zakresie podstawowym i istotnym dla ochrony interesów powoda orzeczenie Sądu drugiej instancji zrealizowało żądania pozwu, wywodom i ocenom Sądu nie można przypisać cech dowolności, a uzasadnienie wskazuje na staranne ustalenie stanu faktycznego i na prawidłową ocenę dowodów. W tej części, w jakiej powód próbuje dyskutować z ustaleniami faktycznymi lub z przeprowadzonymi dowodami, skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, a ustalenia te wiążą Sąd Najwyższy (art. 309³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Powód musi mieć świadomość, że sąsiedztwo nieruchomości może wiązać się z pewnymi niedogodnościami, a art. 144 k.c. służy ochronie w sytuacji, gdy są one nadmierne, a nie służy wyeliminowaniu ich w ogóle, zwłaszcza że obie strony stosunków sąsiedzkich, jako właściciele nieruchomości w jednakowym stopniu mogą korzystać z uprawnień danych im przez art. 140 k.c. Nie można zatem uznać, aby wniosek powoda spełniał przesłanki do przyjęcia skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Mając to na względzie należało na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzec wobec obu wniesionych skarg jak w postanowieniu, znosząc koszty postępowania między nimi na podstawie art. 100 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz orzekając o wynagrodzeniu należnemu pełnomocnikowi ustanowionemu dla powoda z urzędu na podstawie § 8 pkt 2, § 14 ust. 1 pkt 2 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1715).

jw